

TVRCO GRAE
CIAE LIBER
SEPTIMVS:

Epistolas Tybingâ Constantinopolin, &
vicissim Constantinopoli Tybingam,
missas continens:

Græcè & Latinè à MARTINO CRVSIO, in Aca-
demia Tybingensi V. L. Professore, editus,

una cum copiosis eiusdem Crusii Annotationibus.

ΤΥΒΙΓΓΗΣ ΚΑΙ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΟΣ

πρὸς ἀλλήλους ἑπιστολαί.

Τῷ ἈΓΙῷ Τῆς Ἐν Κωνσταντινουπόλει

τῆς πόλεως ἐκκλησίας ἁγίου πατριάρχου

κυρίου τιμωτάτω.

Ἐν χριστῷ τῷ σωτηριῶν ἡμῶν χαίρειν.

Καταβησόμενος σὺν τῷ ἀγγελοῦ τῷ κυρίου
 δαδίδη τῷ ἀγγελοῦ δ' ἰαυτῶν ἑσπεριῶν αὐ-
 γέστῃ κυρίου ἡμῶν, θεοπέπλητος, καὶ πανδύμνε-
 σάτης: προσβύοντι εἰς τὴν βασιλεῖα πόλιν
 ὑμῶν, Στεφάνου ἑσπεριῶν τελεῖται, νέος ἄνθρωπος
 δαίμων, τὰ θεολογικὰ πᾶρ ἡμῶν ἑπιμελῶς με-
 πελθόντι: ὅτι ἐδωκέν ἡμῶν κατέχοντι,
 ἀλλεπάτερ, ἑμὴ δύναι αὐτῷ πρὸς σὲ τὸ βρα-
 χύ γράμμα τῆτο. αἰτιῶν δ' αὐτῶν, ἑσπεριῶν ἀγ-
 μοσιωνη τις, ἢ κεφότης ἀλλή, ὡς τινὲ δόξαν
 αὐτῶν: δὴ οὐδ' ἀλλῶ, συγγνώμης ἰσως ὅτι ἀνα-
 ξίω, αἰτιῶν. ἐν μὲν, τῆτο: ὅτι πρὸ πλεονόντων ἐγὼ
 νομίσας ἐτῶν: ὅτι ἐστὶν ἡμῶν χρι-
 στῶν, ἐν τοῖς περὶ ὑμῶν τόποις χῶρα ἔχοντι: ἑσπε-
 ρου ἑμῶν, ἐπὶ ζῶντων χριστῶν ἐκκλησίας ὅτι
 δικαιοφρόνητον, αὐτῶν λοιπὸν εἶναι: καὶ πατρι-
 ἀρχῆν, αὐτῶν θεοσεβεία ἐπαρθεία ἀγαλάμ-
 ποντα, πρὸς ἡμῶν τελεῖται. ἐχάρων ἑσπεριῶν
 τῷ μόνῳ ἀληθινῷ θεῷ ἡμῶν, ἑσπεριῶν τῆς τηλι-
 καύτης θεωρίας ἀπολόγησαι χάρων ἐκ ψυ-
 χῆς: καὶ τῆ πρᾶγμα ἐπίδοσιμ ὁσημέραι,
 πρὸς τὴν δόξαν αὐτῶν, καὶ πολλῶν ψυχῶν σω-
 τηρίαν, γίνεσθαι ἡξάμεν. ἑσπεριῶν δ' αἰτιῶν τῆ-
 το ὅτι ἀγαπᾶν ἐγὼ φιλελλῶν ὡν, τὸ πλεονόντων
 τῆς ζωῆς με, ἀμφὶ τὴν ἐλλάδα γλώσσῃ καὶ
 παρθεῖα ἔχοντι: καὶ κατὰ τὴν μικράν με δύν-
 ναμῶν, ἐν τοῖς ἑσπεριῶν βιβλιεμπροχῶν
 κοπᾶρχῶν, κυρίως με ἡπιοῦται, διδασκαλεί-
 οῖς (ἀπερ ἐν αὐτῶν πόλῃ, τυβίγγῃ, ὅτι τυχαί-
 νει) τὰ ἐλλῆνικὰ μαθήματα, πρὸς τοῖς λατινι-
 κῶν, εἰς ἑσπεριῶν θεῶν δόξαν φύδιω. ἐν τῇ χῶ-
 ρᾷ τῶν ταύτη τὰ ἑσπεριῶν σωτηρίας χριστῶν, ἐκ
 τῆ προφητικῶν τε καὶ ἀποστολικῶν γραφῶν, καὶ
 εἰς ἑσπεριῶν πνεύματος καθάρως καὶ πνευματολό-
 γως διδασκῶν: πᾶρ φιλοσοφικῶν νόμων, εἰς
 τὴν ὑπεκλήν ἑσπεριῶν ἀιχμαλυοτίτῃ, εἰς μόν-
 ον

LITERAE TYBIN-

GA CONSTANTINOPOLIQVE IN-

uicem commutatæ: à Martino Crusio, Ty-

bingensi Professore, in Latinam lin-

guam conuersæ.

Sancto Ecclesiæ Christi Constantinopoli-

tanæ Patriarchæ, Domino reue-

rendissimo.

per Christum Saluatorem, S.

Cum descensusus esset, comitās generosum
 D. Dauidem Vnogradium (Romani Augusti,
 Domini nostri diuinitus coronati, & clemen-
 tissimi, Legatum) in Regiam urbem vestrā,
 Stephanus hic Gerlachius, iuuenis bonus, &
 in Theologico apud nos studio diligēter ver-
 satus: non potui me, sancte pater, tenere: quin
 ei ad te breuē hanc Epistolam dārem. Cu-
 ius mittēda causa, non est curiositas quadā
 de reb. alienis, aut aliqua alia leuitas, ut vi-
 deri alicui posset: sed dua alia, & fortasse ve-
 nia non indigna, causa. Vna, quod cum ante
 multos annos ego putassem: Religioni nostræ
 Christianæ, non amplius in istis locis locum
 esse: postea cognoui: reliquias quasdam, veluti
 fomentum, Ecclesiæ Christi non contemnen-
 das, istis superesse: & Patriarcham, virum pie-
 tate & doctrina clarū, eis prasidere. Vnde ma-
 gnopere gauisus sum & soli vero Deo nostro,
 gratias pro tāto beneficio egi ex animo: remq;
 in melius proficere quotidie, tum ad gloriam
 illius, tum ad multorum animorum salutem,
 optaui. Altera causa est hæc: quod, cum perpe-
 tuō Græcorum studiosus essem: maiorem vi-
 ta meæ partē, lingua & eruditioni Græcæ de-
 ditus fui: ac pro tenui parte meā, in illustrissi-
 mi principis Vnriēbergici, Domini mei cle-
 mentissimi, Academia (qua in oppido ipsius
 Tybinga est) Græca studia cum latinis, ad
 gloriam veri Dei planto. Nam in hoc Duce-
 tu, doctrina Seruatoris cōmunis omniū Chri-
 sti, ex Prophetiis & Apostolicis scriptis, gra-
 tia beneficioq; sancti Spiritus, purè ac copiosè
 traditur: omnis Philosophica cogitatio, Chri-
 sto ad obediendum captiua adducitur: in solo
 Christo,

Gerlachius descēdente, volui scribere.

i. quod adhuc istis est Christianis.

z. quod ego Græca amo, & doceo.

Tybinga, vera religio.

νομ τὸν χριστὸν, καὶ τὸν σωτῆρα αὐτῶν, καὶ τὴν σωτηρίαν ἡμῶν ἀπερείδεται. ἀλλ' ἔδ' ἐμὲ ταῦτα μηκύνει: διότι παρῆσαι τῇ ἀγιότητι σου, ἐν τῷ καλῷ γερλαχίῳ (εἰδὼς ἄρα ἔγωγε εἶμι ἐν τῷ ὑμετέρῳ κατὰ τὴν ἰκανῶς γινώσκω. ἔχοντων ἑν τῶν ἄνω: ἐδοξέ μοι, τῷ ἁγίῳ ἀλλ' ὡς ἐμπερὶ ταῦτα: ἵνα ἀμφοτέρω, καὶ συγχαίρομαι ὑμῖν τοῖς ἑλλησιν, ἵπτι τῷ χαρῆσι θεῷ: ὅτι καὶ ἔχριστος δόγμα κατέχειν ἐπὶ τῷ νῦν δὴ κἀκεῖ: καὶ τῷ ἐμὲ πρὸς τὰ ὑμέτερα σπασθῆναι ἐνδείξαι μὲν. προσδοχῶμεθα τῷ νῦν, ὡς μέλει ἐσώματι ἔχριστος πρὸς τῶν ὑπερ' ἀλλήλων σιωπῶν: ὅπως νῦν τε πρὸς δόξαν θεῶν, καὶ πληθυσμῶν σωθησόμενα, καὶ δὲ ὡς ἐν τῷ ἐτέρῳ ποτὶ αἰῶνι, τῷ αἰωνίῳ ζωῆς ἱπτιυχάνης, τῷ τρισυπὸς αἰὼν καὶ φιλαλήρω πρὸς θεῶν ἐνότητι, ὁμηγερέως ἀπαύτως δοξάσωμεν: ἐν ἱπτιυχῶν, τῷ μόνῳ λυτρωτῇ καὶ κυρίῳ ἡμῶν ἔρρωσθαι, ἀγε πάτερ, μὲν τὸ παρ' ὑμῖν ἐκκλησίας, εὐτυχῶς: καὶ τῷ εἰρημένῳ γερλαχίῳ, τῆς σου χριστότητι μετὰ ἀφ' ὄναι ἀξιώσας, τῆ μὲν πρὸς τῷ ἀγιωσμίῳ σου, καὶ τῷ ἑλλησιν, προσπαθεία, συγγνώμῃ πρὸς λυτῶν ἔχοις. ἀπὸ τυβίγγης, ἐβδόμη ἡμέρα μετὰ θάργη μῶν (ὅν λαπινιστὶ ἀπείλιον καλῶμεν) ἔτει τῆς σωτηρίας α φ ο γ'

Μαρτίνος ὁ Κρύσιος, γερμανός.

ΠΕΡΙΟΧΗ ὉΜΙΛΙΑΣ ΚΥΡΙΟΥ ΙΑΚΩΒΟΥ ΤΩ ΑΝΔΡΕΑ, ΕΝ ΤΥΒΙΓΓΗ ΠΡΑΙΠΟΙΤΕ ΤΩ ΚΑΙ ΚΑΥΚΕΛΛΑΡΙΑ, Ε, ΑΠΡΙΛΙΑ Α Φ Ο Γ' ῬΗΘΕΙΣΗΣ.

Ἰωάννης ὁ ἐγὼ εἶμι ὁ ποιμὴν, ὁ καλός.

Ἐπειδὴ πρὸς πάντας ποιητέον, τὸ σωτήριον παρὰ θεοῦ καὶ κυρίου ἡμῶν ἱησοῦ χριστοῦ: καλῶς οἱ πρὸς ἡμῶν, καὶ τῶν αὐτῶν διαγγέλια διατάξαντες, νῦν ἐξηγεῖσθαι, ἀρχὴ τῆς ἀναλήψεως τῆς κύριου: ἀπὸ τῆς πάθους, καὶ τῆς ἀνάστασεως, λέγει. πρὸς τὸν ἐσθιν, καὶ τὸ μετὰ χείρας διαγγέλιον: ἐν ᾧ τρία, εἰς μάθησιν ἐστίν: α. μὲν, τί πρὸς ἑαυτὸ λέγει ὁ κύριος: β. δὲ, τί πρὸς τὸ πρὸ βᾶτων γ. δ' αὖ, πόθεν αὐτὸς λαμβάνει τὰ πρὸ βᾶται.

τὸ πρῶτον.

Καλεῖ αὐτὸς ἑαυτὸν ποιμένα, καὶ καλὸν ποιμένα, θ' αὐμᾶσθαι αὐτὸς τὸ πρὸς ἀπολογία. ἀλλὰ

Christo, & cruce eius, salutis nostrae ratio nititur. Verum nihil opus est, hac prolixè à me commemorari: quia licebit ea sanctitati tuae, è bono Gerlachio (modo feliciter Dei ope istuc perveniat) satis cognoscere. Cū igitur has se ita habent: hanc Epistolam, mittendam duxi: ut partim vobis Gracis gratularer de gratia Dei: quod Christi dogmata tenere adhuc potestis: partim meum in vestris rebus studium declararem. Oremus itaque, ut membris corporis Christi convenit, alteri pro alteris assidue: ut & presentia quae ad gloriam Dei, atq; ad multiplicationem conservandorum, pertinent feliciter progrediantur: & in altero aliquando seculo, aeternam vitam adepti, trinam, & humanissimam Dei unitatem, unà perpetuò celebremus: beneficio Iesu Christi, unici Redemptoris & Domini nostri. Vale, sancte pater, unà cum vestra Ecclesia, feliciter: & in Gerlachio aliquid bonitatis tuae impertiri dignare: tum meae erga sanctitatem tuam, & gentem Graciam, affectioni, benignè veniam da. Tybingâ, die septimo Aprilis, anno Salutis. CIO LXXIII.

Deum pro nobis oramus.

Gerlachius sit commemoratus.

Martinus Crusius.

SUMMA CONCIONIS REVERENDI D. Iacobi Andreae, Theolog. D. Tybingensis Ecclesiae Praepositi, & Academiae Cancellarij, 5. April. 1573. habitae.

IOAN. X. EGO SUM PASTOR ille bonus.

Quoniam nihil maioris faciendum nobis est: quam salutaris passio D. nostri Iesu Christi: laudanda sunt maiores nostri, quod huiusmodi Evangelia voluerunt hoc tempore enarrari, usq; ad diem assumptionis domini: quae de passione & resurrectione illius loquuntur. Tale est etiam quod modo recitavimus, Evangelium: in quo tria nobis spectanda veniunt. Unum, quid de se ipso dicat dominus: alterum, quid de omnibus: tertium, unde ipse accipiat oves.

Euangelia de passione Christi.

Partitio presentis Evangelij.

DE PRIMO;

Vocat se ipse Pastorem, & quidem bonum Pastorem. Miretur aliquis, eum de se ipso sic praedicare.

Christus se vocat Pastorem.

λαί τὸ ὄνομα τῆς, καὶ πολλοῖς ἔπεισεν πρότερον ἐκ
 τοῦ αὐτοῦ: ὡς ἰεζεκ. λδ'. ἔτι πῶς: καὶ χρεῖς τὸν πρι
 μένα τὰ πρόβατα βόσκεις ὑμεῖς δ' ἐ, καὶ ποιῶ
 πι τῆς: ἀλλὰ κατ' ἐξουσίαν ἔειπεν τὸ ποιμνίον. Διὸ,
 δῶσω αὐτοῖς ἐγὼ ποιμένα: καὶ αὐτὸς βοσκήσω
 αὐτά. ἐν τῷ θεῷ ὁ χρεῖς ὁρᾶται ὑφ' ἡμῶν, καὶ
 δὲ μὲν αὐτῶν προσμαρτυρῶν: ἀλλὰ τὸ ὄνο
 μα τῆς πάλαι αὐτῶ ἐτίθειτο. τὴν τιμὴν δ' ἐ
 ταύτην, μόνον αὐτῶ οἰκεῖται. αὐτὸς ἐγὼ ποι
 ματῶν τὸ ποιμνιον: ἐγὼ, τῆς τῆς, ὁ θεός, καὶ ὁ
 τῆς θεῶν ἰός. Ποῖος δ' ἐ, ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς ποι
 μὴν, τίθησι τὴν ἰδίαν ψυχὴν ὑπὲρ τῶν προ
 βάτων. ἐργον καλῶ ποιμῆν, ἐπ' ἀγαθῶν
 νομῶν ἀγειν τὰ πρόβατα: πιαίνει αὐτά, ὅ
 πως γάλακτι καὶ πληθύνει: καὶ ἀποσοβῆν ἐκ
 λύκων. τοῖς δ' ἐ τῶν ὄντων, ὁ κύριος χρεῖς:
 ὅς γε πρὸς τοὺς ἄλλοις ἀπορροήμασι: ὁρῆς καὶ
 σωτηρίας διδασχῆς, καὶ τῶν νόσων θεραπείας:
 τῶν προβάτων καὶ ὑπεραπέθανον: καὶ ἀνα
 μένων ἐπερχομένων ἐκ λύκων, ἀλλὰ προα
 παύων αὐτοῖς. ἴτε γὰρ δὴ πρ, πῶς ἠρώτησε
 ἐκ τῶν ἰσδ' αἰώνων ἐν τῷ κήπῳ, τίνα ζήσησιν: καὶ
 ἀποκρίνομένων, ὅτι ἰησοῦς τὸν ναζαρεθαίου: αὐτὸς
 εἶναι ἔτι ἐφ' ἡμεῖς: ἐκεῖνοί τε, εἰς τὰ ὀπίσω ἀπελ
 θόντες, χαμαὶ ἔπεσον. μόνος δ' ἔτι, ὁ κα
 λὸς ποιμὴν: ὅς γ' ἐκ ἐφυγε ἐκ λύκων, κα
 θάπερ ὁ προφήτης ἠλίας. ὅς, καίπερ μέγας
 καὶ θαυμάσιος ἀνὴρ ὢν, μικρὰν ἐφυγε λύ
 καιναν, τὴν ἰεζαβὲλ. ἠσαίεν γ'. δῶσε τὴν
 ψυχὴν αὐτῆς εἰς θάνατον ὑπὲρ τῆς κόσμου:
 πῶς ἀμαρτίας αὐτῶν ἀναφέρων, καὶ διὰ τὰς
 ἀνομίας αὐτῶν παραδιδόμενος. καὶ ἀναγ
 καίως γε. τὰ γὰρ πρόβατα αὐτῆς, καὶ ἐν ἡ ψω
 ραλέα καὶ πέλανα ἐστίν: καὶ αὐτὰ ἐαυτοῖς βοη
 θῆν διωάμενα καὶ ἀμῶς, ἀπερ ἐ καλῶς ἐποί
 μαινομεν οἱ παρὰ τοὺς ἰσδ' αἰῶνας διδασκαλοὶ:
 τὴν γάλα κατὰ πόδας, καὶ τὴν ἔλαιον περιβαλ
 λόμενοι: ὡς ἰεζεκ. λδ'. γεγραπταί. ἐπεὶ, πῶς
 ἐδιδάσκοντες ποιοῦν τὰ καὶ τὰ: καὶ μακάριος
 γενήσῃ, μόνον τὸν μαῦσέως νόμον καὶ ἡπειρον:
 καὶ ἐν τῶν προβάτων πρὸς τὸν ἐρχόμενον μεσ
 σίαν, ἢ τοὺς χρεῖς, ποδηγῆτες: ἀλλ' ἐδ' αὐτῆς
 πρὸς ἐπαίοντες καὶ ἐμ. Ποίει πάντα, ποίει, ἐκρα
 ζον. ἐπίησας αὐτά: καὶ, καὶ, εἰς ἄδ' ἀπελ
 θε. τοιαυτὸς ὁρῶς μὲν, ἐκείνοι: τῆς δ' ἐ, καλεῖται
 σιάζοντες ἐπὶ τῶν προβάτων, καὶ εἰς ἀπώλειαν ἀ
 πάγειν. καὶ μὴ, ἐκζητεῖν αὐτὰ ἐδ' ἐ, ἐπιστρέ
 φειν, ἐν ἰσδ' αἰώνων, καὶ ἀδ' ἐμ, πιαίνειν: ὁρθῆ δι
 δασκαλία, πρὸς τὸ πᾶν, πρὸς ἀκλήροισι, καὶ
 πῶς τοῖς ἄλλοις. καὶ ἄρα ποιμένες ἦσαν κα
 λοὶ, ἀλλὰ κλέπται καὶ λησταί. ὁ δ' ἐ κύριος χρεῖ
 σός ἐστιν, ὁ πάντα καλῶς ποιῶν. καὶ διὰ τῶν

dicare. Verum sciendum, hoc nomen multis an
 niam annis antea ipsi fuisse. Vt Ezechiel. 34.
 sic quodammodo: An non oportet oves a Pa
 store pasci: uos uero non facitis hoc: sed
 potestatem uobis usurpatis in gregem o
 uium. Ideo dabo ego eis Pastorem: & ipse
 pascam eas. Hinc videmus, Christum
 nihil ipsum de se testari: sed dudum id nomen
 ei inditum fuisse. Hunc autem honorem solum sibi
 vindicat. Ipse ego pascam gregem: ego,
 hoc est, Deus, & Dei filius. Qualis uero, hic
 Pastor est? Bonus Pastor, animam suam pro oui
 bus ponit. Munus boni Pastoris est, in bona
 pascua educere oves: pinguefacere eas, ut la
 cte abundet: & ab eis depellere lupos. Talis re
 vera est D. Christus: qui prater alia beneficia:
 quibus recte salutariterque, docuit mortales,
 morbosque eorum sanauit: etiam pro omnibus mortem
 oppetiit: ne quidem expectans, dum inuaderetur
 a lupis, sed occurrere occupans ipsis. No
 stis enim proculdubio, quomodo interroga
 uerit Iudeos in horto, quemnam quaererent:
 cumque responderent, Iesum Nazaraum:
 se, hunc esse respondisse: illosque cessim euntes,
 humi cecidisse. Solus ergo hic, bonus Pastor est:
 ut qui non fugerit lupos, sicut Propheta Helias:
 qui, licet magnus & admirandus uir esset, par
 uam fugit lupam, Iezabelam. Vnde Esa. 53. di
 citur: Dabit animam in mortem pro mun
 do: peccata eorum in se super aram crucis
 transferens, & propter iniquitates ipsorum
 traditus. Et necesse quidem hoc fuit. Oves enim
 eius quid aliud, quam scabiosa & misera
 sunt? Certè ipse sibi opitulari non possit. Quas
 non recte pascebant Iudeorum Doctores: lac con
 medere soliti, et lana vestiri: sicut Ezech. 34. scri
 ptum est. Exempli causa, quid docebant? Fac hoc,
 fac illud: tunc beatus eris. Tantummodo legem Mo
 sis inculcabant: prorsus aduenturum Messiam,
 siue Christum, non adducebant: imò nihil de i
 pso sciebant. Fac hac, fac, clamabant. Fecisti?
 Non. Ergo, ad inferos. Hic, illorum modus
 docendi fuit: id uero, tyrannicè est cum om
 nibus agere, & ad interitum adducere. Atqui,
 quæri illas decebat, conuerti, confirmari, obliga
 ri, pingue fieri: recta doctrina, adhortationib.
 consolationib. & id genus alijs. Non ergo Pastores
 erant boni, sed fures & latrones. Sed, qui recte
 hac facit, D. noster Christus est. Non propter ual
 lentes is uenit, sed propter male habentes: ut
 pote

Est solus ille, bonus Pastor:

Ioan. 18.

3. Reg. 19.

Non autem, Iudaici Doctores.

Ideo, fures et latrones.

ὕγιανον

E. Γ. Δ. της Κ. τ. Π. ΙΩANNINA 2008

ὕψαινοντας ὄρα ἤλθεν, ἀλλὰ διὰ τοῦ κακῶς
 ἔχοντα: οὗ ἁμαρτωλῆς γε καλέσας εἰς με
 τάνοιαν. λέγεται γὰρ ἡσαΐας νβ' ὅτι πάντες ἡ-
 μεῖς ἐπλανήθημεν, ὡς τὸ πρὸ βῆτα. Αὐτὸς δ' ἐ-
 βρισ, ὃς κατὰ τοῦ καλῆς τῶν ποιμένων, τὸ ἀ-
 πλωλὸς πρὸ βῆτα ἐν τῇ ἐρήμῳ ἀνεζήτησεν.
 Εἰρηται γὰρ ἁ. Τιμ. ἁ. Πιστὸς λόγος, καὶ πᾶ-
 σης δόξης ὁ χριστός: ὅτι ἡσυχῆς χριστὸς ἤλθεν
 εἰς τὸν κόσμον, ἁμαρτωλῆς σώσει. Τύτω, καὶ
 δόξα θάροντι πᾶν ἔργον ἐγένετο: ὡς ἡσαΐας νβ' λέ-
 γεται, ὅψευδαι πᾶν ἔργον μακρόβιον. Θάυμα
 πᾶμμεγαλόν, πᾶν τε φύσιν πᾶν τε, δόξα θάροντι
 ἢ τῶ γένεσθαι πᾶν ἔργον, καὶ νεκρῶ ἀπεσκληρόπι
 ὄντι. Καὶ μὲν, τῶ χριστῶ πολὺ τι χεῖμα ὄσι-
 βῶν ἀνθρώπων, καὶ νεοσυνεχθε ἐκκλησίας;
 ἔσπερμα ἄνθη: ἐν ἑ μόνον τῶ ὀνόματι, ἀλλὰ γ' ἐ-
 δυνὸς ὑφ' ἡλίου δόξα ἐστίν: ὁ σώζων δ' εἰς,
 Πράξι. δ' μέγα ὑπερ πᾶν ἄλλο, τὸ πρὸ βῆτα ὑψι-
 ὄν τῶν καὶ πᾶση τηρητέον πᾶν δ' ἄλλο τε, καὶ
 μάλιστα ἐφ' ὅρα θανάτου: ὅτι δ' ἐνότατα πᾶν ἔ-
 ζει ὁ λύκος, ὁ σάτανᾶς, ἀνθρώπων. Πῶς γ' ἄ-
 γαπητὴ, τότε ἄλλομ τρέπον ἀμύνησθαι βελήσης;
 Λοπλ. εἰ, πᾶν κέρτα σὺ ἔχεις, ἀδ' ἐνέ-
 πρὸ βῆτα εἰ. Πῶς γ' ἀμύνησθαι τῶ χριστῶ; πρὸ βῆτα
 χῶ χρωμέν: τὸν μόνον καλοῦ ποιμένα ὅτι
 βληχρῶμέν: τὸν ἀίκτητον φύλακα τῶν
 ἐπὶ ἡλυροσάμεν. Τύτω, ὁ θεὸς καὶ πατήρ, ἡ
 ἀγαπητὸν ὄντ, σὺ ἐφείσατο: ἀλλ' ὑπερ ἡ-
 μῶν παρέδωκε πάντων. Τίς ἐγκαλέσθ' ὑμῶν κα-
 τὰ ἐκλεκτῶν θεῶν; Θεός, ὁ δικαίω. Τίς, ὁ κατὰ
 κέρτα; χριστός, ὁ δόξα θάροντι. μόνος δ' ἐ, κατὰ
 πᾶν καλός, καὶ ἀληθινός ποιμὴν, ὁ χριστός
 ἐστίν: οἱ δ' ἐκκλησίας ὑπερβῆτα ἔτ; σὺ εἰ-
 σί: ἀλλὰ πάντες ὑπερβῆτα ἐστίν ὑμῶν: καὶ πᾶν
 σάγειν μόνον τῶ δέχιν ποιμένι τὰ πρὸ βῆτα ὀ-
 φείλασιν. ἀλλὰ δ' ἡ, καὶ αὐτοὶ μιμνήσθαι τῶν πᾶ-
 σιν καὶ καρτερεῖαν αὐτῶν: τῶ τῶν, ὑπερ τ' πρὸ
 βῆτα πᾶν τὰς ψυχᾶς. Οὐ γ' δ' ἡ πᾶ, μι-
 μνήσθαι εἶναι: οἱ σὺ ἔχοντες ἴδια τὰ πρὸ βῆτα
 τα, ὅτε θεωρεῖσι τὸν λύκον ἐρχόμενον: δόξα θάροντι
 ὄντες; ἀφίαισι τὰ πρὸ βῆτα: καὶ δ' ἐρασμῶ χρω-
 μένοι, ἀρπάξουσιν αὐτὰ, καὶ σκορπίξουσιν, τῶ λύκω
 παρέχουσιν. Οὐκ ἄρα φάγειν ἔξουσιν (εἴποι τις
 αὐ) ἐκκλησίας ἡ, ἐν κερῶ δ' ὀργμῶ; ἔξουσιν μὲν
 ἔμ, τυραννικῆς λυτῆς φερόμενης: ἀνδ' ὑμῶν
 ἀπμίας θῆξ, καὶ βλάβης τῶν πρὸ βῆτα, φά-
 γειν. Οὐ γὰρ θῆπου, ὡς μὲν δ' ὀργμῶς σκορ-
 πισμὸν αὐτῶν, καὶ ἀρπαγμὸν, γένεσθαι. Εφ' ὅρα
 καὶ ὁ χριστὸς τὸν τυραννὸν ἠρώδ' ἰω: ἐφ' ὅρα τὸ
 ἐκλεκτὸν σκῶ, παῦλ, ἐκ δ' ἀμασῆς
 ὄντ ὄρα βλασφόντας ἰαθ' αἰς.

potē qui peccatores vocaverit ad pœnitentiã.
 Dicitur enim Esa. 53. Oēs nos erravimus,
 sicut oves: Ipse vero est is, qui, sicut boni Pa-
 stores solent, ouē perditã in solitudine requi-
 sivit. Dicitur. n. i Tim. 1. Certus sermo, om-
 nique acceptione & applausu dignus: Ie-
 sum Christũ venisse in hũc mundũ, ut
 peccatores saluos faceret. Huic, quanquã
 mortuo, semen exiitit: quẽ admodũ Esa. 53. di-
 citur, eũ visurũ semẽ longeuũ. Miraculũ pro-
 fectũ ingens, & contra naturã planẽ: alicui
 uita functo, & morte exiccato, semẽ cõinge-
 re. Atqui magnus priorũ hominũ, & collecte
 recens Ecclesia numerus, tanquã semẽ, Chri-
 sto p̄fusus est: in cuius nomine solius; cũ ali-
 ud sub sole datũ nullũ sit, cõsũs; saluari opor-
 tet. Act. 4. Hac cõsolatione nõ est ulla alia pra-
 stantior: quã diligentissimẽ memoria man-
 danda est: quã utamur, cũ aliã, tũ maximẽ
 horã mortis: quando grauissimẽ tentat homi-
 nẽ lupus Satanas. Ecquid. n. aliud, mi homo,
 habes, quo te nunc defendas? Inermis es, cor-
 nua tauri nõ habes, imbecilla ouis es. Quõ er-
 go te defendes? Christo, ppugnatore utens: ad
 solũ illũ bonũ Pastore balans: inuictũ hũc cus-
 todẽ, pro tegumento obũciens. Huic cœlestis
 pater, quãquã charo filio, nõ pepercit: sed pro
 salute nostrã omnĩũ, in mortẽ tradidit. Quis
 nunc crimẽ intẽtabit electis Dei? Deus adest,
 qui iustificat. Quis, cõdẽnator erit? Christus
 adest; qui p nobis mortuus est. Solus aut Chri-
 stus, per omnia bonus & uerus Pastor est. Mi-
 nistri uerò Ecclesia, is nõ sũt: sed oēs, gradu in-
 feriores sunt: quorũ officii modò est, Principi
 pastorũ adducere oues. Interim tamen, ipsos
 quos, imitari fidẽ & fortitudinẽ illius opor-
 tet: ponere scil. p̄ ouibus animas. Nõ. n. cer-
 tẽ, mercenarios esse: quales qui sunt: cũ oues
 nõ sint eorum propriæ: quando cernunt adue-
 nire lypũ: metu attoniti fugiunt, relictis in
 periculo ouibus: fugas, elabentes, eas lupo ra-
 piendas & dispergendas obũciunt. Ergo non
 licet fugere (dicat aliquis) Ecclesiasticis, tem-
 pore persecutionis? Licet sanẽ, tyrannica ra-
 bic grassãte: modò sine lesione honoris Dei; et
 detrimento ouium, fugiant. Non enim certẽ
 ita, ut impietas introducatũ: & cum animo-
 rum periculo, dispersio & direptio fiat ouium.
 Fugit etiam Christus tyrannidem Herodis:
 fugit & electum Dei instrumentum Paulus,
 insidiantibus ei Damasci iudeis.

Psal. 12.
 Semen, et-
 iam mor-
 tuus, Chri-
 stus habuit

Inde, conso-
 latio cõtra
 lupum Sa-
 tanam.

Rom. 8.

Ministri ec-
 clesie, secũ-
 dario Pa-
 stores.

Num in p-
 secutione
 his fugere
 liceat.
 Matth. 2.
 Act. 9.

To

M De

E. T. Δ. της Κ. τ. Π.
 IOANNINA 2008

Τὸ δ' ὑπερόν.

Ταῦτα μὲν, περὶ ἑαυτῶν: τί δ' περὶ τῶν προ-
βάτων ἑαυτῶν λέγει, ὅτι γινώσκουσιν ὑπὸ τῆς
ἐμῶν προβάτων. Γινώσκουσι τὰ πρόβατα τὸ κα-
λὸν ποιμένα. Εἰκότως. Ἐχουσι γὰρ τὸν λόγον τῆς
θεῆς: λύχνου τοῖς ποσὶ ὄντων: ἐξ ἧς γινώσκουσι τὸν
χριστὸν. Εἶτα, ἀκούει τὰ πρόβατα τῆς φωνῆς αὐ-
τῆς: τὰ τέσσαρα, ἀκούουσι τῆς θαυμαστῆς κηρύγμα-
τος: πρὸς ἅσιν ἐστὶν τὸν ποιμένας: καὶ τῶν πίστευ-
νομένων βίῳ καὶ πολιτείᾳ περὶ πάση. Ἀλλοτρίως
δὲ φωνῆς οὐκ ἀκούουσιν: οἷον, ἢ περὶ τῶν ἐπι-
τοῖς ἔργοις ἑαυτῶν πεποιθόσιν: ἢ κατὰ τὸν ἴδιον
κῆρυγμα, καὶ ὅσα τῶν ῥημάτων θεῆς ἐκείνων, διδ-
ασκασίαν. Ἐμπαλιμ, ἢ ὁ δὲ χειρὶ ποῦ μὲν γινώσκουσι τὰ πρό-
βατα. Παραμυθίας, τῆς τῆς, μετῶν. Πολλάκις
γὰρ, ἐν διωγμῶν, ἢ ἄλλῃ θλίψει, οὐκ ἔγνωσιν ἀγνο-
εῖσθαι τῶν χριστῶν. Ἀλλὰ γινώσκουσι αὐτὰ ὁ καλὸς
ποιμὴν: μόνον ἡμεῖς ἐπὶ αὐτῶν πεποιθότες ὄμεν,
καὶ περὶ τῶν μετῶν. Γινώσκουσι ὅτι ἡμεῖς, ὡς καὶ ὁ πα-
τήρ αὐτῶν: ὅς γ' ἔχει τῶν αὐτῶν ψυχῶν ἐγκατε-
λιπεν εἰς ἑσθ' αἰῶν: ἔδωκε τὸν ὄσιον αὐτῶν Διὰ
φθορὰν ἰδ' αἰῶν.

Τὸ τρίτον.

Πόθεν δ' ἐ, τὰ πρόβατα τῶν ποιμένων τῆς
γίνονται; Πρῶτον μὲν, μόνον οἱ ἰσθ' αἰῶν κεκλη-
μένοι ἦσαν; εἶτα δ' ἐ, καὶ τὰ ἔθνη εἰς τῶν ἐκκλη-
σίαν, ἐκλήθη. ἦσαν. Ἐ. ἐκ σιὼν ἔξελθούσε νόμος.
ὡς ἡ β. Ἐρῶ τῶν ἑ λαῶν μου, λαός μου εἰ σύ: καὶ
αὐτὸς ἐρεῖ. κύριος ὁ θεός μου εἰ σύ. Λέγοντος δὲ
τῆς κυρίας ἐν ταῦθα: ὅτι μία γενήσεται ποίμνη, καὶ
εἰς ποιμὴν: πολλοὶ ὑπολαμβάνουσι, μίαν μὲν
νομεῖσθε πίστευ ἢ τοι θρησκείαν; παντῶν χῆ προ-
τῆς ἐσχάτης ἡμέρας. Σφάλλον δὲ τὴν λῖαν. Ἐναντι-
ῆται γὰρ ἡ ἀγία γραφή. Δοκεῖτε, φησὶν ἐὰν ἔλ-
θῃ ὁ υἱὸς τῆς ἀνθρώπων: αὐτῶν ὄρησιν πίστευ ἐ-
πὶ τῆς γῆς; Σωανίαν ὄρησιν εἰ δὴ πᾶ. Ὡσαυτε γὰρ
Ἰπὶ τῆς Νῶε, ἐπὶ ταῖς προ τῆς κατακλυσμῶν ἡ-
μέραις: ἔτω καὶ ἐπὶ τοῖς ἐσχάτοις καιροῖς, πλεονά-
σει ἡ ῥαθυμία καὶ πονηρία. ἡμεῖς δὲ, πάντοτε εἰς
αὐτῶν ἠτοιμασμένοι ὄμεν.

Addidi hanc concionē, in templo breuiter exci-
piens: ut Sanctitas tua breue specimen doctrinæ no-
stræ habeat: postquam Concionem, Ecclesiæ mini-
ster D. Gerlachius designatus fuit.

Β. ΤΩ ΑΥΤΩ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗ.

Ἐχαίρειν ἐν τῶ σωτήρι ἡμῶν χριστῶ.

Ἐρχεται πρὸς τὴν ἀγιότητα σου, θεοφιλέ-
σσοτε πατριάρχῃ, νέος ἀγαθός, ὄνομα Στέφα-
νος Γερλάχιος. ἔπος, ἐγένετο τρέφους τῆς παρ-
ἡμῶν παιδ' ἀτηρίας: ἐπὶ τῆς τῆς λατίνων,
καὶ τῆς τῆς ἑλληνῶν φωνῆ, καὶ τῆς ἐλευθερίας τί-
χνας, καὶ τῶν φιλοσοφίαν, ἔμαθεν Ἰπμελῶς.

Ἐπ

De secundo.

Hac quidem de se, Dominus: quid verò de
suis ouibus ait? Se cognosci à suis ouibus. Co-
gnoscunt oues bonum Pastorem, & merito.
Habent enim Verbum Dei: quod est lucerna
pedibus illarum: ex quo cognoscunt Christum.
Deinde, vocem eius audiunt oues: id est, au-
diunt Euangelium, quod ipsis annunciat:
credunt in ipsum Pastorem: eamque fidem or-
nant honestate vite & morum. Alienam ue-
rò vocem non audiunt: ut, non parent illis,
qui in suis benefactis spem ponunt: aut purga-
torium ignem, & quicquid diuino Verbo ad-
uersatur, docent. Princeps vicissim Pastor co-
gnoscit suas oues: id quod consolationis ple-
num est. Sæpe enim, tempore persecutionis,
aut alius Angustia, videntur ignorari Chri-
sto. At nouit eas hic bonus Pastor: modo nos
ei confisi simus, & confidamus. Cognoscit ipse
nos, sicut & pater ipsum: qui non reliquit a-
niman eius in inferno: nec permisit, Sanctum
suum inierire:

2. Oues Pa-
storem co-
gnoscunt,
& audiunt

Et rursus
Pastor eas
cognoscit.

Pfal. 15.
Aet. 2.

De tercio.

Vnde aut oues huic Pastori accedunt? Initiò
quidem soli Iudæi vocati erant: postea verò,
Ethnicorū quoque, in Ecclesiam vocatio acces-
sit. Sicut Esa. 2. scriptum est: Ex Sione exibit
lex. Et Osee 2. Dicam populo, qui non
est meus populus, populus meus es tu:
& ipse dicet, Dominus & Deus meus
es tu. Cum autem Dominus hoc loco dicat:
Vnus fiet grex, & vnus Pastor: multi exi-
stiment, vnā solā fore fidem, siue Religio-
nem, ubiq; locorum, ante extremum diem.
Sed longè errant. Refragatur enim huic S.
Scriptura. Putatis, inquit, si uenerit filius
hominis, eum in terra inuenturum fidē?
Inueniet, sed nimirum raram. Sicut enim tē-
poribus Noæ, illis diebus, qui diluuium præ-
cesserunt: ita extremis quoque temporibus, re-
dundabit scordia & malitia. Nos verò, o-
mni tempore ad illum diem parati simus.

3. Vnde si-
as oues hic
Pastor ac-
cipiat.
Non tantū
ex Iudæis,
sed etiam
ex Ethnicis

Occupatio
de una ubi
q; religio-
ne.

EIDEM PATRIARCHÆ.

S. in conseruatore nostro Christo.

IL

Venit ad sanctitatem tuā, reuerendissime
Patriarcha, iuuenis bonus, nomine Stepha-
nus Gerlachius. Hic in Schola nostra educa-
tus est: in qua præter Latinam & Grecam
linguam, liberales etiam artes, & philoso-
phiam, didicit diligenter. Insuper, postquam
diuinas

Gerlachi-
us, beneuo-
lētia S. tug
dignus est.

Επι δὲ, καὶ τῶν Θεοπνευστῶν γραφῶν ἀκροα-
 τῆς γυνόμενοι ἢ παρέργως: τοσαύτῳ ἐν αὐ-
 τῆς παρρησιαίᾳ τὴν περὶ τῶν ὡσὲν ἡδὴ καὶ ἄλ-
 λας εὖ ᾤσατο ἀποκρίσθαι διδάσκοντες. Οὐ μόνον
 δ' ὀρθῶς περὶ τὰ τῆς Χριστοῦ Φρονεῖ: ἀλλὰ καὶ
 ἀρετῆ, καὶ σεμνότητι ἠθῶν καὶ βίᾳ, τῶν ἀσέβων
 πιστῶν. Διὸ, καὶ τῶν γενναίων τῶν μεγάλων αὐτο-
 κρατέων ἡμῶν προσέβουτο, εἰς τὴν μεγάλην
 ὑμῶν πόλιν παρορθοσύνῳ, αὐτὴν τῶν ἑσπε-
 ρῶν συνοδοιπόρου ἔδοξεν. Ἐπειδὴ τοίνυν
 ἀκρόματι περὶ τῆς Θεοσεβείας καὶ σοφίας σας,
 ἣ τῶν ἐκκλησιῶν ἡ Χριστιανῶν λαῶν μεγάλως
 κοσμίως, ὀφημίως ἐνταυθοῖ συχναί: Ἰππιστο-
 λιοῦ αὐτῶν περὶ τῶν ἀγιότητων ἡμῶν ἰσχυρῶς
 ἐκρηῖ: ἵνα παρὰ δαίμων αὐτῶν δεσφῶ, ὁμοσύνῳ αὐ-
 τῶν ἐντυχεύονται προσδέχονται. Καταξίωσιν ἔμ-
 αὐτῶν αἰδέσιμῶν τε κέρμε, τῆς χρηστότητος
 σας, καὶ φιλανθρωπικῆς προσφωνήσεως. Εἰς εἴνα
 γὰρ σωτήρα τῶν Χριστῶν, ὑμῶν τε καὶ ἡμῶν ἐβα-
 πτίσθημεν: εἰς μόνον αὐτῶν τῶν ἀνθρωπίνων γέ-
 νους λυτρωτῶν πιστεύομεν: ἰδιὰ μόνον τῶν ἐν τῶ
 σωρῶν κατ' ὁμῶν αὐτῶν σωθῆσθαι οἶδα-
 μεν. Αἰδῶ δὲ χαίρομεν καὶ αὐτὸς ὁ Γερλάχιος
 εἰ αὐτῶν παρέξει: ἀπὸ χαρίζεται καὶ γὰρ, εὐκαί-
 ρος ᾤσατο εἶναι, ἔτοιμος εἶσθαι. Εὖ δὲ ἀγαθῶς,
 Θεοφιλέστατε Πάτερ, ἐν Ἰησοῦ Χριστῶ, σὺ τε, καὶ
 ἡ ἐκκλησία, εἰς δόξαν αὐτῶν, ὅτι μῆκιστον. Ἐν
 Τυβίγγῃ, τῆ ὀγδόῃ μηνὸς ἀπριλίου, ἔτι
 α φ ο γ'.

Ἰάκωβος ὁ Ἀνδρέας, Θεολόγος, καὶ ἐν Τυ-
 βίγγῃ Πρακτορὸς, καὶ τῆς ἐνταῦθα ἀκα-
 δημίας Καγκελλάριος.

γ. ΤΩ ΑΥΤΩ ΠΑΤΡΙΑΡΧῃ
 Ἐν τῶ μόνῳ σωτῆρι ἡμῶν χαίρειν.

Τί δὲ ποδὲ ὡσὲν τῶν κυρίων περὶ πάντων, ὧν ὑμῶν
 αὐτὰ πέδωκέ μοι Εἰκότως μετὰ βασιλικῆς
 προσφίτης λέγω. Εἴπωκα γὰρ ταῦτα, ἀπερὴν
 χόμην. Τὰ τίνα; Πρῶτον μὲν, ὅτι περὶ τῶν Γερ-
 λάχιον, ὅτι καλῶς καὶ γενναίως, ἀγαθῆς τύχῃ
 εἰς τὴν μεγαλόπολιν ὑμῶν ἀφικέσθαι. Εἶτα ἡ,
 ἀπερὶ ἐγὼ φιλέλλημι, περὶ τὴν φωνὴν ὑμῶν,
 καὶ τὸ ἔθνος, ψυχῆ ἀγιώτατε Πάτερ, πέρυσιν
 μηνὸς ἀπριλίου ἐγενεράφειν: ταῦτα τῆ ἀγιότητι
 φερέχοντα ἀποκρίσθαι. Τρίτον ἡ, τῶν τιμῶν ἀγιό-
 τητῶν σας, τῶν φιλανθρωπικῶν, μετὰ τῶν τῶν γα-
 λητῶν τῶν ἐλέμματα, καὶ ὅτι ἐν τῶν αὐτῶν
 αἰδέσθαι καταπλήσασθαι, καὶ εἰς τιμὴν ἑαυ-
 τῆς ἐπαγομένῳ, μετὰ σεμνοπείᾳ περὶ ἑαυτῶν
 συλλόγῳ, προσήκει προσώπῳ τὰ παρ' ἐμῶν δέ-
 χασθαι

divinas literas audiuit haud obiter: tantum
 in ijs progressum fecit: ut iam alios, quosq; be-
 ne docere possit. Nec de religione Christi solū
 recte sentit: verum etiā virtute, & honestate
 morum, pietatem suam cōprobat. Quae causa
 fuere, ut etiā generoso magni imperatoris no-
 stri Legato, ad magnā urbē vestrā profectū-
 ro, idoneus iudicatus sit: quem huius itinēris
 comitē sibi adiungeret. Quoniam igitur pie-
 tatis et sapientia tua, qua Ecclesiā Christiani
 populi multū ornas, cōmendationes hic saepe
 audimus: breuē ei Epistolam ad sanctitatem
 tuam iudicavi dandam: qua eam de ipso, ubi
 accesserit, benignē accipiēdo, diligēter orare.
 Dignare igitur ipsum, reuerendissime Domi-
 ne, bonitate tua, & comi appellatione. In unū
 enim cōseruatorem Christū, vos & nos ba-
 ptizati sumus: in hunc solū humani generis
 liberatorem credimus: solo huius in cruce ma-
 ximo promerito nos cōseruatum iri scimus.
 Sed & ipse Gerlachius se gratum exhibebit:
 & ego, occasione oblata, vicissim gratificari
 paratus ero. Bene vale, reuerendissime
 pater, protectione Iesu Christi, tu & Ec-
 clesia, ad gloriam ipsius, quā diuissimē.
 Tybingā, die 8. Aprilis, anno Do-
 mini 1573.

Ergo huic
 cōmenda-
 tus habea-
 tur.

Iacobus Andrea, Theologus, Tybinga Pra-
 positus, & Academiae hīc Can-
 cellarius.

E I D E M PATRIARCHAE III.
 In solo Salvatore nostro S.

Quid reddam domino de omnibus, Gratiarum
 quae nunc mihi dedit: Sic cum Regio Pro- actio ad
 pheta merito dixerim. Cognoui enim, quae Deum, pro
 optabam. Quae ea sunt? Primum, Gerlachia- pluribus
 nos, bonos & generosos, feliciter in urbem beneficijs.
 vestram peruenisse. Deinde, quae ego amore et
 studio, tum erga linguam, tum erga gentē ve-
 stram, S. pater, adductus, superioris anni men-
 se Aprilis scripseram: ea sanctitati tuae reddi-
 ta esse. Prater ea, honorandam S. tuam, hu-
 manitatis plenam, & mansuetudine vultus,
 apud quemuis reuerentiam sui excitare, ad
 se, honorandam adducere, valentem, gra-
 missimumq; eius confessum, hilari vultu mea
 accipere dignatos esse. Tum bonā ab eadem
 M 2 S. tuam

χρεῖται ἀξιῶσαι. Ἐπειτα δὲ, καὶ καλῶς πρὸς
 τῆς ἀγιότητος σε ἐλπίδα πρὸς ἀρεθῆσαι: Ἐ
 ποθεινοτάτῳ ἀποκρίσῃ, σὺ εἰς μακρὰν δ' εὐ-
 ροπέμψαι. Τέλ. δὲ (ὅπερ δὴ, μέγιστον) τὰ
 τῆς χριστιανισμοῦ, ἐπὶ πρὸς τῆς ἑλλήσῃ (ὡς καὶ
 πρὸς ἐτῶν ἀκηκοῶς ἡμῶν) ἰσχύει: τῆς ὑμῶν ἀρε-
 θῆς ἰσχυρῶς προέμενα. Ἐγνωκὰ πίνυμι (ὡ-
 σπερ γράψας ἔφθλω) ἀπὸ δὲ διχῆς εἰχου: καὶ
 διὰ ταῦτα, μεγάλως χαίρω, καὶ τῆς θείας
 χάριτος ἐκ ψυχῆς ὑμῶν συγχαίρων, πάλιν
 ἐρῶ: τί δόξω δῶσω τῷ κυρίῳ πρὸς πάντων, ὡν
 νῦν αὐτὸς πέδωκέ μοι; Καὶ μάλα ἐν δέξῃ.
 Θαυμάσια γὰρ τῷ ὄντι, τὰ σὲ ἐρῶς, κύριε. Καὶ
 ἐν μακροτάτῳ ὁδῷ δὲ πρὸς τυβίγγης ἀπί-
 χουσι τόποι, καὶ τηλικαύτας τῶν πραγμάτων
 μεταβολὰς, ἐκκλησίας σαυτῶ συλλέξας ἔ-
 χεις. Δόξα σοι εἰς πάντας αἰῶνας τῶν αἰώνων, κύ-
 ριε. Διαφύλατῃ αἰεὶ καὶ ἰσχυρῶς τὸ μείζον ἵερό-
 αρα. Σοὶ θυσομεν (τῆς ἀγίας σε, τὴν συλλαμ-
 βαροντος) θυσίαν αἰνεσιῶς: καὶ ἐν τῷ πανα-
 γιωτάτῳ ὀνόματί σε (τί γὰρ ἄλλο δύναίμε-
 θα ἢ καὶ μάλλον ὀφείλομεν;) ἰσχυρῶς με-
 θα δ' ἰσχυρῶς. Καὶ ταῦτα μοι, ἔτω. Σοὶ ἵ, ἀγιώ-
 τατε πατριάρχα, κύριε τιμιώτατε, πλείστη
 χάρις ὑπὲρ τοσαύτης πρὸς ἡμᾶς προσηθείας.
 Εὐ, καὶ τῆς ἀιδεσιμωτάτης σε γενεῆς, διὰ
 γοις δ' τυχεῶς τὰ λογικὰ τῆς δεξιποίμεν
 ἡμῶν ποίμνια, τῆς νοεῶς: καὶ ἔρανόθεν φανερω-
 θέσῃ τρεφῆ βόσκεις: συγγνώμην τῶν μοι, ταῦ
 πρὸς τῶς ἰσχυρῶς εἶλαι βεληθῆναι δόξω μοι: ὡς
 τῆς δὲ μάλα ἐπὶ τῆς ἐξαίρετης σε σοφίας,
 καὶ πατρικῆς διαθέσεως, ὄντος. Ἐκ τυβίγγης,
 μηνὸς μαρτίου, ἡγῶν μηνυχιῶνως, ἰσαμῆ-
 νος, εἰς εἰς φ. Μαρτίνος ὁ κρῆσιος.

Δεχέσθω ὁ ἐπίλοιπος χάρτης ὡσπερ δὴ καὶ πρὸς
 ρουσι προσέθηκα τί τοῦτο, τὸ παρ' ὑμῶν δὲ διὰ
 σκαλίας, καὶ τὸ μετὰ τῆς ἑλλήσῃ ἀφωνήμ οἶα σ
 δὴ πατε ἐν τῷ ναῶ αὐτοχρῆσιν ἀσκήσεως, δ' ἔ-
 γμα σιωπῆς ἀπὸ τῆς πρὸς ἡμῶν ἐπισκόπου,
 ἔκρυψεν καγκελαρίῳ δὲ ἀρχῆς ταύτην: τῆς τε
 λυπῆς τῆς πρὸς λαβόντος μηνὸς ἡμέρας, γενε-
 ρμασις ἐν τῷ ἱερω γυνομένη.

ΛΟΥΚΑ Ι. ΗΓΙΚΕΝ ΕΦ ΤΜΑΣ
 ἡ βασιλεία τῆς θεῆς.

Τὸ πρὸς θεῶν μέρος, ὑπόλοιπον ἐστὶ, τῆς τῆς
 ἐβδόμη κιντὰ δόξω ολῆς: ὅπερ καὶ αὐτὸ ἀκέραι-
 ον: ἐπεὶ κατὰ τὸν νῦν χρόνον, πρὸς μετανοί-
 ας δ' ἔδημηγορεῖν: ἵνα ταῦτα ἀκέραια, ἀρε-
 πῆλοι, μὴ καὶ τῆς αὐτῶν ὑμεῖς ἀπειλαῖς πρὸς πρὸς
 σῆτε ἀπὸ τοῦ ἀχάριστοι: τότε. Τί γὰρ ἐν ταῦτα
 ἐντέλλε) ἐπὶ ὁ κύριος; Τὸ πρὸς τῆς βασιλείας τῆς
 ἔρανόθεν, αὐτῶν ἡγγικῆσαι. Τί, τῆς; ἔτα πάντα.
 χ.

*S. tua spem factam: Responsum sine longiore
 temporis mora huc uenturū. Postremo (quod,
 praeipuum est) Religionem Christianam ad-
 huc istic (sicut ante aliquot annos audierā)
 coli: vestro studio diligenter conseruatam.
 Cognoui ergo (sicut inuiso posui) ea, quae mihi
 in optatis erant: & ideo magnopere vobis mi-
 hiq, de tali gratia gratulans, repetam illud:
 Quid reddam Domino de omnibus,
 quae nunc mihi dedit? Et merito. Mirabi-
 lia enim verè sunt opera tua, Domine. Etiam
 in ijs locis, quae longissimè à Tybinga distāt,
 post tantas rerū mutationes, adhuc Ecclesias
 construas. Gloria tibi in secula seculorum, Do-
 mine. Conserues perpetuò, & in meliorem e-
 tiam statum adducas. Tibi Sacrificabimus
 (Spiritu tuo S. adiuuante) sacrificium lauda-
 tionis: & in sanctissimo nomine tuo (quid es-
 nim aliud possumus, aut magis debeamus?)
 inuocabimus semper. Atq, haec, haec tenus.
 Tibi uerò, sanctissime Patriarcha, D. reuerē-
 distime gratias pro ista tanta benignitate er-
 ga nos maximas agimus. Fac bene, unā cum
 reuerendo Senatu tuo, valeas: prosperè gregē
 ouīū summi Pastoris nostri, ratione p̄ditarū,
 spiritali caelitus patefacto pabulo pascas: ve-
 niamq, mihi, qui haec ita scribere voluerim,
 concedas: quia maximè tua sapientia, & pa-
 terno affectu, hoc dignum est. Tybinga scri-
 ptum, die 4. Martij, anno Salutis 1574.
 T. Martinus Crusius.*

Ad D. Pa-
 triarcham
 gratiarum
 actio.

*Sed quia multum vacua charta superest:
 implebo id (sicut et superiore anno tale quid
 addidi: doctrine nostrae, & mea qualiscunq,
 in Templo extemporalis exercitationis Gra-
 ca, gustū) concione hac breuissimè annotata:
 quam noster episcopus, D. Cancellarius, vlti-
 mo praecedentis Mensis die, Germanicè in Ec-
 clesia habuerat.*

LVCAE X. APPROPINQVAVIT
 ad vos Regnum Dei.

*Reliqua est vltima pars legationis 70. Di-
 scipulorum: de qua et ipsa audiemus: quādo-
 quidē nunc illud iērus adest, quo de pœnitenti-
 a concionandū est: ut ne his auditis, dilecti,
 ijsdē vos quoq, minis Domini obnoxij fiatis:
 quib, ingrati illius seculi homines. Quid igitur
 amplius hoc loco Dominus praecipit? De
 recipiēdo Regno caelorum, quia id appropin-
 quasse. Quid sibi hoc vult? An non
 ubiq,*

De prae-
 dicatione
 vobis Dei

χρ, αὐτῆς Διασῆ, ἡ βασιλεία τῆς Θεῆς. Μία μὲν καθόλου, καὶ πανταχῶς ἐξουσίας τὸν κτισμάτων, ὡς τῆς καθολικῆς τῆς θεῆς Ἰπικρατίας ὄντος: πειθῆς, ψαλ. ρλῆ. Πῶς φύγω ἀπὸ τῆς προσώπου σου; ἔτι ἕως, πνευματικῆς, ἔπειτα χάθη ἔσται ὡς ἐπὶ πάντων ἐρχομένη: πειθῆς, Δανιὴλ κεφ. β'. πρὸς τὸ Ναβαχοδονόσορον, τὸ διωκτικώτατον μονάρχην, λέγει: ἐκτιθέμενον τὸ ἐνύπνιον, τὸ πρὸ τῶν πεισάρων βασιλειῶν: καὶ προσθεῖς, μετὰ τὰς εἰρημίας βασιλείας, ἄλλω ἤξει βασιλείαν: εἰς τὸ αἰῶνας ἔξει διαφθαρησομένη: ἀλλ' ἐκείνας λεπτονεύων, καὶ ἀφανίσων. Αὕτη, ἡ τῆς χριστοῦ βασιλεία ἐστὶ, πειθῆς αὐτὸς ἐν ταύτῃ λέγει: βασιλεία ἔχει κοσμικῆ, ἀλλὰ νοητῆ, καὶ τῆς σωεῖς δόξης. Περὶ ταύτης, καλεῖται. α. Μετίστησεν ὑμᾶς εἰς τὴν βασιλείαν τῆς ἡμετέρας ἀγάπης αὐτῆς, τῆς χριστοῦ. ὡς ἄνθρωποι: ἀναστέφουσέ με ἐπὶ τῆς γῆς: μετεπέθητε δ' ὅμως εἰς τὴν βασιλείαν ταύτην. Ὁ δὲ πολίτης ὡς ταύτης, ζωὴν αἰώνιον ἔχει (ἰω. ε.) καὶ εἰς κελσὶν ὡς ἐρχεται: ἀλλ' ὅτι τῆς θανάτου μεταβέβηκεν εἰς τὴν ζωὴν. καὶ φύσι, τὴν ζωὴν ἔχει: ἀλλὰ, ἔχει. Νῦν γὰρ αὐτίκα, διὰ τῆς εἰς χριστὸν πίστεως, ἐν τῇ βασιλείᾳ τῆς ἡμετέρας ἐσμὲν, καὶ τοὶ ἐπὶ τῆς γῆς ὄντες. Καὶ ἡ βασιλεία αὕτη, ἐν ἡμῖν ἐστὶ, τὸ θαυμαστοῦ τῶν ἄλλων βασιλειῶν, ἔξω τῆς ἀνθρώπου ἐστὶν. Αὐτὸς ὁ θεὸς, ἡ βασιλεία αὕτη ἐστὶν. καὶ γὰρ δὴ χρυσὸς, ἀργυρὸς, καὶ τὰ τοιαῦτα δὲ ὕψηνα σινερανίσματα. Τίς γὰρ ὁ θεὸς ἔσται (α. Κορ. ιε.) τὰ πάντα ἐν πάνσι: καὶ ἔξω τῆς γῆς ἐστὶν Ἰπικρατίας ἐπὶ. Ἐξείς γὰρ σωματικὴν μακαριότητα ἄλλω, καὶ ἔπειτα μέρος. Περὶ ταύτης ἔπειτα τῆς βασιλείας, καλεῖται ὡς μαθητὰς κηρύττειν: ὡς ἄνθρωποι, εἰ ἔτοι ἐποισιν: Πᾶσαι μὲν αἰ τῆς τῶ Δανιὴλ βασιλείας, ὡς ἀνθρώποι, τέλος ἐχουσιν, αἰ κοσμικαί: ἡμεῖς δὲ πᾶσι πέμπτην βασιλείαν ὑμῶν ἀγγέλλομεν, πνευματικῶς ἔσται: τῆς ἀληθινῆς καὶ ἀκραίφνης μακαριότητος δόξαν: ἐν ἧς ἡ ψιλὸς ἀνθρώπος, ἀλλὰ ὅτι θεὸς ἡμεῖς ὄντες, βασιλεύει. Ταῦτα μὲν, ἔτοι. ἡ δὲ βασιλεία αὕτη, ἔξ ἄλλης εἰς ἄλλω χώραν μεταφέρεται. Πῶς μὲν ἐφ' ἡμᾶς ἔσται, ἐν σκῶσι, ἐν θυλάκοις: ὡς ἄνθρωποι, ὅτι οἱ κοσμικοὶ βασιλεῖς μεταπορεύονται: καὶ ἔπειτα μῶς: ἀλλ' ἐν τῷ δόξολογικῷ κηρύγματι. Καὶ ταῦτα μὲν, ἔτοι.

Τί δὲ ὡς μαθητὰς, εἰ ἀγνωμονοῖσιν οἱ ἀκῆσαντες, ποιῶν ἔπειτα, ὅσα χριστὸς λέγει. οἷον, ἡμεῖς μὲν ἀπὸ μὲν: καὶ τὸν κωνιορτὴν ὑμῶν hoc nunc satis. Quid vero Discipulos, si auditores ingrati resisteret, facere oportebat? Ea, quae Christus dicit. Videlicet, nos quidem abistimus: excusso etiam vestro pulvere, qui nobis

ubique illud est: Duplex est Regnum Dei. Vnum, uniuersale, quo quod versus extentum: cum nulla creatura, extra complexum uniuersalis dominationis diuine inueniatur: de qua Psalmo 138. dicitur: Quo fugiam a facie tua? Alterum, spirituale, non ubique extentum: non ad omnes veniens: de quo Daniel cap. 2. ad potentissimum Monarcham Nabuchodonosorum loquitur: quando ei somnium de quatuor Monarchis interpretatur: et addit, hisce quatuor aliud successurum Regnum: quod nullo unquam seculo interiturum sit: sed illas continuaturum et aboliturum. Hoc, Christi Regnum est, de quo ipse hic loquitur: Regnum non mundanum, sed mente et spiritu comprehensum, ac conscientiae. De hoc ad Coloss. 1. scribitur: Transulit vos in Regnum filij charitatis suae, Christi. Quasi diceret: uos quidem in terra uersamini: sed transpositi tamen in hoc Regnum estis. Qui autem ciuis huius est, uitam aeternam habet (Ioan. 5.) et in iudicium non uenit: sed e morte transiit in uitam. Non dicit, Vitam habebit: sed, Habet. Non enim continuo, beneficio fidei in Christum, in regno caelorum sumus, quamquam adhuc in terra uersantes. Et (quod mirandum) cum caetera Regna extra hominem sint: hoc Regnum intra nos est. Ipsemet Deus, hoc Regnum est. Non enim certe, aurum, argentum, et huius generis alia misera collectanea. Quid igitur? Ipse Deus erit (ut I. Cor. 15. habetur) omnia in omnibus: extra quem non erit, quod requiras amplius. Habebis enim coniuncte simul uniuersam beatitudinem non distracte et particulatim. De hoc regno, iubet, ut discipuli praedicent: perinde, ac si hoc modo dicerent: omnibus est quidem illis, quae apud Daniele sunt, Regnis, o homines, mundanis, sua quaedam periodus, sui certi fines, sunt: quibus aduenientibus, ipsa desinunt: nos uero quintum quoddam annuntiamus Regnum: quod spirituale est: quod ueram et sinceram beatitudinem dat: in quo non simplex homo, sed qui simul Deus filius est, regnat. Haec quidem illi. Hoc uero Regnum, ex alia in aliam transfertur regione. Quomodo? Num ne plaustris, in uasis aut saccis: sicut in Regum ciuilium demigrationibus et profectioibus fit? Nequaquam: sed Apostolica praedicatione, et annuntiatione. De hoc, quomodo aduersus ingratos Auditores agendum.

1. Regnum Dei, duplex. Vniuersale

Spiritale.

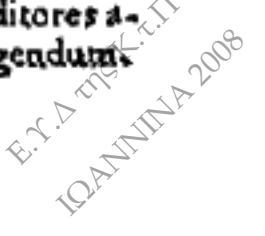
Nephe Christi.

Vita aeterna.

Intra nos.

De hoc, praedicatione Evangelica est.

2. quomodo aduersus ingratos Auditores agendum.

ἢ ἡμῶν προσγεγόμενον, δοποτινάξαντες ὑμῖς
 δ' εἰ, τίνες γνήσοιτε, ὁρᾶτε. Δηλοὶ ὁ κύριος, ἕκ
 ἐκπέμπει αὐτὸν ὅπως βία κατατρέφονται
 τῆς Ἰπὶ γῆς. Οὐτε γὰρ ἡ ἀληθῆς πίστις, ἔτι αἰ
 ῥετικὰ πλάται, ξίφει ἐκκώπησθαι δύνανται.
 Οὐδ' αὖτως γὰρ βίασόν, ἢ βασιλεία τῆς θεῶ. Εξ
 πατῶσι ἔμ' ἰαυτῶν: ὅσοι τ' μεγιστῶν, βιά
 ζονται πρὸς τὸ πισθεῖν τῆ, ἢ τῆ, ὅν' ἀνθρώπων.
 Ἰπικεταὶς μὲν τῶ βίασμῶ πιθῶσι: σὺ δ' Ἰπ
 κρέφασι δ' εἰς τὴν καρδίαν. Διδασκαλία ἢ ἐκ
 τ' θείων λόγων, Ἰπικρεπίου ταύτας. Οὐκ ἄρα
 ξίφει, πνευλ' ὕδατι, κατὰ σὺν αἰμοβόρως τυ
 φάνης, χρησέου: ἀλλὰ τῶ σόρωσι, τῶς ὑγιέ
 σι καὶ θεοδιδάκτοις τῶν λόγων. Ησαΐα. Ἄνα
 βόησιν μετ' ἰαυτῶν: ὡς σ' ἀλπιγγα, τὴν φω
 νήν σ' ὑψώσιν. Φατίου ἔμ' ἔτασι ἡμεῖς μὲν;
 ὦ ἀνθρώποι, ἠνέγκασιν πρὸς ἡμᾶς τὴν βασι
 λείαν: ὑμεῖς δ' σὺν ἠθελήσατε δ' ἔχεσθαι. Ἰμῶν;
 ἢ κακία: ἡμεῖς δ' εἰς τὸν πῶν θεῶ ἀνάκτοι.

Μετὰ ταῦτα δ' εἰ, δεινὰς προσίθησιν ὁ κύ
 ρος ἀπ' ἄλλας τοῖς ἀγνώμοσι: λέγων, τοῖς σοδο
 μίταις, καίπερ τηλικαύτως ἔξαμαρτῶσιν, ἴνε
 κλότερον ἐν τῆ κέρσει ἔσεισθαι. Εσωφρονίσησιν
 μετὰ εἰδ' εἰ τῶ ὑλικῶ ἔξ ἔραυ' πνευ: σὺν δ' ε
 κῆ ἢ τῆτο: ἀλλ' ἐπὶ δεινότερον ὄν' εἰδ' ε πῶν αὐ
 ὅν' μὲν. Οὐ μὲν, ἀλλὰ κόλασις ἀνεκλιότερα
 αἰσῶσι: ἔσαι ἢ τοῖς ἀχαίσι τοῖς τῆτο: τοῖς ἴδ' ε
 σόλως, ἢ αὐτ' τὸν τῆ θεῶ ἢ ὄν' Ἰπιδ' ἠμῶσιν, ἀ
 πὸρρίψασιν. Μάλισα ἢ τῆ Καπερναῦμ Ἰπικρύ
 σται: ἢ πολλὰ αἰς αὐτὸς ἐνεδ' ε δ' ἠμῶν: καὶ Διδ
 τῆτο (Ματθ. θ') καλεῖται, ἢ ἰδίᾳ αὐτῶ πόλις.
 Ταύτῃ ἔμ', ἀχαριστῶσιν μάλισα, ἔως εἰδ' ε
 κατὰ βίβασθ' ἔσεισθαι λέγει. Τί ἀκῶ; Φαίη τις
 αἰ. ἢ ἔτα δεινόν, τὸ ἔκ κηρύγματος καὶ εσωφρο
 νῆσαι: μάλισα. Ὁ γὰρ ὑμῶν (Φησὶν) ἀκῶν, ἐ
 μῶ ἀκῶν: ὁ ὑμῶν ἀθετῶν, ἐμὲ ἀθετῶν. Ὁ δ' ἐμὲ
 ἀθετῶν, τ' δ' ὁποσειαν τὰ με ἀθετῶν. Εἴ τις ἔμ
 κηρύτῃ σ' εἰ, ἀνθρώπε, τὸ ἱερὸν διαγγέλιον κα
 θαρῶς: ἴσθι ἢ φωνῶν ἀνθρώπων, ἀλλὰ ἔ θεῶ, ἀ
 κῶν. Μὴ ἢ Ἰπὶ τῶν αἰσθ' εἰσαν αὐτῶ, ἢ ὅτι ἀ
 μαρτωλὸς καὶ αὐτῶς, βλέπε. Ὁργανοῦ τῆ θεῶ,
 ἔτος ἐσιν, ὁποῖός ποτ' ἐσίν. Δυνατὸν τὸν δ' ἰδ' ε
 σκαλον, ἀλλὰς μὲν δ' ἰδ' ε σκοντα σῶσαι, αὐτὸν
 δ' ε ἀπόλλυσθαι. Διδ' κερμεν ἔμ τὸν κήρυκα, τῆ
 λόγῳ. Τῶ μὲν λόγῳ, Διδ' τὸν θεὸν πισθεῖν τῶ
 τὸν δ' ε ἀναγγέλλοντα, ἐατίου. Μὴ ἔμ καταφρό
 νει τῆ λόγῳ: ἢ μὴ σαύτου λάθης τῆ θεῶ κα
 ταφρονῶν. Μὴ λέγει: Τί πρὸς ἐμὲ ὁ δ' ἰδ' ε σκα
 λος ἔμ; Ἀνθρώπος ἐστίν, κηρύκτης ἐστίν, κα
 κολόγος ἐστίν. Μὴ (πῶρ' ἀκαλῶ) ἔτα λέγει.
 Δεινὰς γὰρ, λέγων, ὑφεξίς πρὸς δίκαις. Μὴ
 τῶν, ἀραπιτοῖ, ἀγνώμονεῖτε: μάλισα, κα
 πῶρ

ad b. est: vos verò qd vobis futurum sit, vide
 bitis. Indicat Christus se non emittere eos: ut
 ea, q̄ in terris sunt, vi sibi subijceret. Nō enim
 nec vera fides, nec Hereticorum errores, gla
 dio excindi possunt. Neutiquam siquidē tale
 quod cogi possit, Regnū Dei est. Decipiunt er
 go se opinionis errore: quicunq, ex potētibus,
 vim adhibent hominibus: ut hoc, aut aliud,
 credant. Hypocritas quidem tali coactione fa
 ciunt, sed cordiū conuersionem non efficiunt.
 Doctrinā verò, ex diuinis oraculis depropta,
 conuertēda sunt corda. Non igitur ense, igne,
 aqua, more sanguinariorum Tyrannorum,
 utendū: sed oratione, et doctrina ex verbo di
 uinitus tradito sana. Esa. 58. Clamorem
 tolle fortiter: tanquā tubam, vocem tuā
 exalta, Dicēdum ergo sic: Nos quidē, ὁ homi
 nes, attulimus vobis Regnū Dei: vos verò no
 luistis accipere. Culpa, vestra est: at nos, corā
 Deo insones. Addit deinceps graues Domi
 nus in grati comminationes. Dicit enim, So
 domitis, etsi tanta flagitia cōmiserint, tolera
 bilius in extremo iudicio futurum. Castigati
 fuerunt quidē illi flāmis de caelo delapsis: sed
 haec pœna nō sufficit. Ardētior enim apud in
 feros ignis eos manet. Attamen tolerabilius
 eorum erit supplicium: quā illud, quo ingrati
 isli puniētur: qui Apostolos, aut ipsū ad eos
 venientē filium Dei, reiecerunt. Maximē autē
 in Capernatum inuehitur: in qua ciuitate i
 pse saepe fuerat: idcoq, (ut Matth. 9. legitur)
 nominatur, propria ipsius ciuitas. Hanc itaq,
 ut summē ingratē se gerentē, ad inferos usq,
 de trusum iri, dicit. Quid audio? Dicat quis
 priam. Adeo ne magnū peccatū est, pradicatio
 nem Verbi cōtemneret? Maximē. Qui enim
 vos (inquit) audit, me audit: qui vos re
 ijcit, me reijcit. Qui autem me reijcit: is
 reijcit eum, qui me misit. Si igitur aliquis
 tibi, mi homo, annūtiat S. Euangelium purē:
 scito, te non vocem hominis, sed Dei, audire.
 Neque ad infirmitatem ipsius, aut quod ipse
 etiam peccator sit, respice. Instrumentum is
 Dei est, qualiscunq, est. Fieri potest, ut
 Doctōr alios quidem docendo ad salū
 tatem perducatur, ipse verò pereat. Discerne
 itaq, Praeconem verbi, ab ipso verbo. Cre
 dendum verbo, propter Deum: qui verò id
 annuntiat, omittendus Noli ergo contemne
 re verbū: ne imprudens Deum contēnas. No
 li dicere: Quid ad me iste Doctōr? Homo est,
 clamator est, maledicus est. Noli (quāso) sic
 dicere.

Nemo, vi
 ad Religio
 nem cogē
 dus.

3. Pœnæ
 contemnē
 tium præ
 dicationē
 diuini ver
 bi.

Quia pec
 catum ma
 ximum est

No respice
 ipsum cō
 tionatorē,

τὰ σὺν βαρυτάτης καμῆς τῆς δ' εὐ. βλέπετε, ὅ-
πως μὴ πρὸς τοσαύτας, ἕτω πῖσας, ἕτω ἐν-
δαυθέντες, ἕτω ταῖς θείαις γραφαῖς σιω-
δῶς, διδ' ἀχῆς, ἀγνωμονῆντες, καὶ αὐτοὶ ἕως
ἔδῃ καταβίβασθητε. Οὐκ ἔρεστον, τὸ ἀκῆ-
ειν καλῶς λόγους, ἀλλὰ καὶ εἰς ἔργου αὐτοῦ ἅ-
γειν δ' εὐ. Ἐπι σωτηρίας κερὸς, εἰ μετανοεῖν αἰ-
βηλοίμεθα.

Διὰ ταῦτα ἔμ, ἀγαπητὴ ποίμνη, τὰς τε τῆς
νηθείας ἡμέρας ταύτας, καὶ τὸν ἔπειτα χρόνον,
ἀγνωμόνως καὶ ἀχαρίστως διέλθω. Τότε
τέρυμιον τῆτον ἀφελῶν, σὺν ἑαυτῷ θησαυ-
ρὸς αὐθις ὁ χρηστὸς θεὸς ἀνοίξει. Καὶ τῶν
μῆν, ἀλλίς τὸ νῦν. Πέριπετε δ' εἰς μετὰ τὸ ἀρῆστον,
σὺν παίδας ὑμῶν, εἰς κατήχησιν: καὶ πρὸς
παντὸς ποιῶτε, πρὸς αὐτῶν ὑφ' ἡμῶν ὁρθῶς
τὰ τῶ θεῷ παῖδ' ἀνοίξει. Ἐπειτα δ' εὐ, ἑσπέρως
παλίην ἀκῆειν διδ' ἀχῆς ψυχωφελῶς ἐπα-
νέρχασθε.

Κ Τ Ρ Ι Ω Σ Τ Ε Φ Α Ν Ω Τ Ω Γ Ε Ρ ᾶ
λαχίω: ἐκ τῆ Κωνσταντίνης, τῆ λαμπρῆ
αὐτοκρατορικῆ πρὸς τὴν ὀτομα-
νικὴν πύλην πρεσβυτῆς ἐκ-
κλησιαστῆ.
χαίρειν ἐν χριστῷ.

Θαυμαστὸν ὄσον ἐχάρην: τὸ σὺν Ἰππὶς οὐλῶν,
τῶν τε πρῶτων, καὶ τῶν ὑστέρων, δ' εὐρο ἐλθῶ-
σῶν: αἰπνές, ἀγαθὴ τύχη σε εἰς τὴν Κωνσταν-
τίνην καταβῆναι, αὐτῶν τε τῆς. Αὐγῆς εἰ-
σελθεῖν, ἐδήλωσαν. καὶ εὐ ἔτι καὶ νῦν διδ' ἀχῆς
(διλογεῖται καὶ τὰ ἀλλὰ, πρὸς ὑμᾶς, ὁ χρηστὸς
θεὸς) καὶ τὰ τῶ κυρία Καγκελαρία, καὶ τὰ
ἡμᾶς, θεάμματα ὑπο τῶ παναγιωτάτου δι-
νοικῶς δ' εὐ ἐχθῆς: ὁ σφόδρα χαίρω: ἀχομαί-
τε, ἡμᾶς ἀποκρισῶς ποτε παρ' αὐτῶ ἀξίως ἔδοξεν:
ᾧ καὶ αὐθις νῦν Ἰππὶς ἐλλομεν. Δέομαι ἔμ σὺν
μεγάλως: αὐτῶν τε τῶ θεάμματα Ἰππὶς ἔναι:
καὶ (εἰ μὴ δυσχερές, ἢ σοὶ ἀπαρέσκοψ) τὰ τῶν
τε παρ' ὑμῖν ἐλθῶν, καὶ τῶν ἀλλαχόθεν, παρ-
δαίως ἔμοι Ἰππὶς ἐλθῶν. Οἶδα γὰρ σὺν, ὅτι πάν-
φιλέλλω, ἐγὼ. Σὺ δ' εὐ, εἰ ποτε, ἢ εἰς τὸ ἱερόν ὀ-
ρῶ (τὸν Ἀθῶ λέγω, τὸν ὑπο τῶ Ζεφύρου δι-
σφυχθέντα) ἢ ἀλλοσε ποί, ἐλθῶσιν: ἢ παρ' ἑργῶς
πρὸς ἀγαθῶν ἐλληνίδων βίβλων ἐραθῆσαι:
οἶαί εἰσιν αἱ Αθανασίαι, αἱ χρυσοσῆμα, αἱ τῶ
Νύσσης, αἱ θεοφυλάκται. Ἐπὶ, πρὸς τῶ φιλοσό-
φου θεοφράστου. Τὰ γὰρ παρ' ἡμῖν ἐκτύπωθέν-
τα ταῦτα, σφάλλματων γεμεῖ. ἀριστέλους
πολιτείας, αἰγινητῶν, Δηλίων, Θεσσαλῶν, καὶ
ἄλλων: πρὸς φλέγοντος ἔ. τραλλιανῶν ὀλύμπια:
αἱ

dicere. Graues enim, si dixeris, dabis pœnas.
Nolite igitur, dilecti, vos præbere ingratos:
præsertim his difficilimis temporibus. Videte,
ne aduersus tot, tā fideles, tam ex animo pro-
fectas, tam S. literis consonas, conciones, duri
ei stoli di reperti, ipsi quoq, ad usq, inferos de-
ijciamini. Non satis est, bonas audisse oratio-
nes: sed factis etiā representari oportet. Ad-
huc salutis o. casio adest, si pœnitentiam age-
re velimus.

Ne sis in
Verbum
Dei ingra-
tus.

His de causis, dilectæ græc, tum hosce ieiun-
nū dies, tum insequens tempus, cum agnitio-
ne beneficiorum Dei, & gratis animis transi-
gite. Tūc, hac fame oblata, thesaurus benigni-
tatis sua rursus aperiet Deus. Ac de his quidē
in præseni satis. Vos verò, pueros vestros &
puellas, a prædio mittite ad institutionē Cate-
cheseos: ipsosq, recte à nobis ad pietatē infor-
mari, maximi facite. Vespero deinde, rursus
ad doctrinam animis vestris salutarem audi-
endam redite.

Conclusio!

D. STEPHANO GERLACHIO: CON- 1111.
stantinopoli, illustris Imperatorij ad
Ottomanicam portam Legati,
Ecclesiastæ.
S. per Christum.

Mirificè delectatus sum literis tuis, huc al-
latis: tum prioribus, tum posterioribus. Ex his
enim patuit nobis: te prospero itinere Constā-
tinopolin peruenisse: camq, sexto die Aug. in-
trasse: & comoda valetudine; successuq, e-
ctiamnum uti. Faxit etiam cetera uestra post-
hac prospera, pro misericordia sua Deus. Si-
gnificabatur quoq, aliteris literis: D. Cancellæ
rij & meam Epistolam, Sanctissimo redditam,
beniuolè acceptam fuisse: de quo admodū gati
deo: nobisq, aliquando Responsum ab eo mitti,
opto: cui nunc iterū scripsimus. Peto itaq, ma-
gnopere à te: ut & ipsi eas literas reddas: &
(quod sine difficultate, aut molestia tua, fiat),
de rebus Græcorum, tam aliorum, quàm eorū
qui istis viuunt, studiosè ad me perscribas.
Noſti enim, quàm ego Græci nominis amans
sim: Tu quoq, si quando, aut in S. monte (A-
tho dico, à Xerxe perfoſsum) aut alio aliquo,
acceſſeris: non in postremis, nū qui boni ibi li-
bri Græci, scrutaberis: quales sunt D. Athani-
ſii, Chryſoſtomi, Nyſſei, Theophylacti. Pre-
terea, Philoſophi Theophrasti. Que enim a-
pud nos excuſa sunt, mendis ſciant. Aristo-
telis Politica, Aeginetarum, Deliorum, Theſ-
ſalorū, aliorū: Phlegōis Tralliani Olympia:
M & Myrsili

Gratula-
tio de pro-
ſpero By-
zantium
aduentu.

Petitia de
rebus & li-
bris Græ-
cis.

αι Μυρσίλη τῆ Λεσβίης ιστορία: εἰ ἄρα ἐπι τῶ
τοιαῦτα σώζεται. Ἀλλὰ καὶ Τυρκικαὶ ιστορίαι:
οἷη, ἢ τῆ χαλκονδύλη Λαονίκης. Καὶ ταῦτα
μὲν δὴ, ταῦτα. σὺ δ' ἐ, φίλτατε, ἐν χριστῷ ἔρρω-
σοι: πολὺν τε ἐν τῷ τῶν καρπῶν ποίει. Ἀπὸ
τυβίγγης, τῆ δ' μαρτίης, ἔτει τε κυρίας
α φ ο δ'.

Myrsili Lesbii historia: si modo talia nō prorsus
interciderūt. Sed & Turcica historia Scri-
ptores: qualis est Chalcondyles Laonicus. De
his, satis. Tu verò, charissime, Christo propi-
tius utens, vale: multumq; huius ope fructū
profer. Scripsum Tybingæ, die 4. Martij, an-
no Domini 1574.

Ὁ σὸς μαρτίνος κρείσσος.

T. Martinus Crusius.

Ε. ΙΕΡΕΜΙΑΣ ΕΛΕΩΘΕΟΥ
ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινῶν πόλεως
νέας Ῥώμης καὶ οἰκουμενικὸς πᾶ-
τριάρχης.

HIEREMIAS, MISERICORDIA DEI V.
Archiepiscopus Constantinopoleos,
nouæ Romæ, & œcumenicus
Patriarcha.

Πέρσου ἑπιστολῶν τιμῆν, πλήρη τὴ πάσης
ἀγάπης καὶ σοφίας, ἐδ' ἐξάμεθα: σὺ τε, τῆ σφ
φῆ Ιακώβου ἔ Ανδρέου, τῆ ἐν Τυβίγγῃ τῶ θεία
διδάσκοντος αὐτόθι: καὶ ἐτέρων κυρίου
Κρησίου γερμανῶν: καὶ νῦν δ' ἐ, ὡσαύτως ἐξ ἁμ-
φοῖν διασῶς τῶ ἐπιστολῶν κομισάμενοι: ἠ-
δῆμεν καὶ τότε, καὶ νῦν, ἰκανῶς, ὡς ἐχρήνη: θεάμ-
μασιν ἐντυχόντες ἀνδρῶν σοφῶν, καὶ ζητήσας
ποιμνῶν θείας: ὡν ἀμφοτέρων τῶν μεγαλό-
νοιαν, ἄλλως τε καὶ τῶν περὶ τῶν ἡμῶν μετριο-
τητα, καὶ εἰκνύετον, ἄνοιαν καὶ φιλικῶν ἀφ-
θεσιν, εἴτε βλάβειαν, ἀσπασίως ἀπέδ' ἐξάμε-
θα τε, καὶ ῥοποδεχόμεθα: καὶ θεῷ ἠυξάμεθα
ὑπὲρ ὑμῶν τῶ σωτήρια. Ἀλλὰ πέρσου μὲν,
ὑπὸ πολλῶν καὶ μεγάλων ἀσχολιῶν, ὡν καθε-
κάς ἔχωμεν, κωλυόμενοι (ἐν γὰρ τοῖς μέρεσι
τῆτοις, ὅσα μὲν πολλῶν φροντισῶν, τῶν τῆ χρι-
στῆ ἱεροαγίαν ἐκκλησίαν κυβερνῶμεν: ποσῶ-
τω παρρησία τῶν ὀρθοδοξίαν κηρύττομεν) ἀ-
πικροσιν ὑμῶν ἐπεπόμφαμεν: Ἐπεὶ ὅ ἐκ τοῦ
πόθῳ διακαεῖ ταύτῃ διψᾶτε, καὶ ἐκδέχε-
σθε ἠδὲ καὶ ἡμεῖς σὺν θεῷ, εἰς ἃ ἀπεσάλκατε,
σημειώματα τῶν δύο διδασχῶν ὑμῶν: ῥοπο-
κρυόμενοι, λέγομεν. Καὶ πρῶτον, περὶ τῆ β' α' αγ-
γελικῆ ρητῆ, τῆ λέγοντος: Εγὼ εἰμι ὁ ποιμὴν
ὁ καλός, καὶ τῶ ἐξῆς. Καὶ, τίς αὐτῆ ἢ τῆ ἐρανῶν
Βασιλεία.

Superiore anno Epistolas nobis gratas, cha-
ritate & eruditione plenas, accepimus: unā
tuā, doctissime Iacobe Andree, apud Tybingen-
ses Verbi Dei Doctores: alterā verò, Mar-
tini Crusii: nuncq; eodē modo, ab utroq; dua-
bus Epistolis acceptis, satis gauisus sumus, &
tunc, & nunc sicut decebat: utpote literis le-
ctus virorum doctorum, & Quæstiones affe-
rentium factas: quorum utriusq; magnitudi-
nem animi et sententiarū, nec non beneuolen-
tiam, & affectū amicū ac reuerentiā, quā er-
go nostrā mediocritatē ostenditis, libenter acce-
pimus, & accipimus: Deūq; pro salute uestra
precati sumus. Verum præterito anno, multis
magnisq; occupationibus, quibus quotidie te-
nemur, impediti (Nam in hisce locis, quò ma-
iore cura sacratissimam Christi Ecclesiam gu-
bernamus: cò liberius veram doctrinam præ-
dicamus) Responsum vobis nō misimus. Post-
quam verò ab eo tempore, ardēter id cupitis,
& expectatis: iam etiam nos, Deo iuvante,
ad annotationes & summas, quas misistis
duarum concionum uestrarum, respōdemus.
Ac primum, de Dicto Evangelico, quod est:
Ego sum ille Pastor bonus, et cetera. De-
inde, quidnam sit Regnum cœlorum.

Approba-
tio litera-
rum.

Excusatio
tardioris
Responsi.

Φαμὲν γὰρ, ὅτι ὁ μεσίτης θεῶν καὶ ἀνθρώπων
ἰησῆς χριστὸς, ποιμένα ἐαυτὸν ὠνόμασεν ἀλη-
θῶς: κατὰ τῶν ἐν τοῖς ἱεροῖς βιβλίοις πα-
ραβολῶν τῆ ἑκατὴν περὶβάτων. Ὅς ἀφείς τὰ
ἐκνήκοντα ἐνέα πρόβατα, ἃ ἐκ τῆν πεπλανη-
μένα, ἀλλὰ σωζόμενα (τὰς ἐρανίης λέγω δυ-
νάμεις) ἐπὶ γῆς τε ὤφθη: καὶ τοῖς ἀθρώποις με-
τὰ σαρκὸς συναναστραφείς (καὶ ἐκ τῆς ἀγίας
πατρὸς, καὶ θεοτόκου προσελάβετο) τῆ
πλανώμενον πρόβατον, τὸν ἀθρώπον δηλα-

Dicimus itaq; Mediatorem Dei hominūq;
Iesum Christum, verè se Pastore nominasse:
sicut hoc parabole ostendit, quæ in S. Euan-
gelys est, de centum ouibus. Quippe, qui relictis
nonaginta nouem ouibus, quæ nō errauerāt,
sed salua erat (cœlestes dico potestates) in ter-
ra cōspectus est: atq; inter homines (carne in-
dutus, quā è S. uirgine Deipera assumpserat)
versatus, ouem errantem, uniuersum scili-
cet humanum genus, reuocauit. Ipse igitur,
qui

1. De bono
Pastore.
Luc. 15.
Christo.